

ÖSSZEFOGLALÓ A BUKARESTI AKADÉMIAI KÖNYVTÁRBAN VÉGZETT KUTATÁSRÓL

Kutatóutam során a Bukarestben található Román Akadémia Könyvtár két fondját szerettem volna feltárni, és az ott fellelhető hungarikákat bemutatni. Az elnyert egy hónapos ösztöndíj azonban csak egy fond feltárását tette lehetővé, annál is inkább, mert időközben megváltozott a könyvtár kéziratárának nyitvatartási ideje, és a rövidített program miatt másra nem is lett volna idő. A rendelkezésemre álló kapcsolatokat és időt figyelembe véve úgy döntöttem, hogy a régi kéziratok fondot¹ fogom kutatni és az abban található hungarikákat feltárni.

Ebben a fondban csak a könyv jellegű kéziratok szerepelnek, külön fondban vannak tehát a levelek, feljegyzések és a más, nem könyv jellegű kéziratok. Elsődleges célom a könyvtárban található magyar nyelvű kéziratok feltárása volt, amely során külön figyelmet szenteltem az iratok állapotának. Kutatásaim eredményeként az itt feltárt kéziratokat a különböző tudományterületek kutatói hasznosíthatják, irodalmi, nyelvészeti, néprajzi, gazdasági jogi stb. kutatások forrásául szolgálhatnak. Néhány, számomra nagyon kedves és ugyanakkor szakmai szempontból fontos kéziratról, idegen és magyar nyelvű publikációban forráskiadási tanulmányokat tervezek megjelentetni.

A romániai levéltárakról köztudott, hogy a romániai rendszerváltás előtti időkben ezekben az egységekben nagyon nehéz volt bárminemű kutatást végezni, különösen akkor, ha a kutatás témája a magyarsághoz kapcsolódott. A kutatás helyzete csupán 1996 után változott, amikor különböző törvények és kormányhatározatok léptek életbe és szabályozták az állami levéltárakban való kutatás és adatrögzítés mikéntjét². Ezek a jogszabályok azonban nem vonatkoznak az Akadémia hatáskörébe tartozó egységekre, ezért az Akadémiai Levéltárban való kutatás során külön előírásoknak kell megfelelni, és az adatrögzítésre is külön szabályok vonatkoznak³ – amelyek jellemzően sokkal szigorúbbak (és drágábbak), mint az állami levéltárban alkalmazott szabályok és tarifák.

A megfelelő engedélyek megszerzése után elkezdhettem a kutatómunkát a kéziratár olvasótermében, ahol a hagyományos, cédulás katalógus is található. A magyar kéziratok fondjában 53 cédula található, amelyek sorrendje tetszőleges; ide csak azok a művek kerültek,

¹ <http://www.biblacad.ro/manus.html>

² Az utólag módosított és kiegészített, az állami levéltárakra vonatkozó 16/1996-os törvény, az 196/2002-es törvény és a 74/2001-es kormányhatározat.

³ 539/2001. október 11. számú törvény.

amelyek csak magyar vagy magyar és egy másik nyelven íródtak. Ugyanakkor, átnézve a más nyelvekhez kapcsolódó kéziratok fondjait, több olyan mű is található pl. a szláv vagy latin fondban, amelyek szerzői magyarok, de a mű nyelve nem magyar. Ezeknek a fondoknak a feltárása – a régi történelmi dokumentumok fondjában található levelek és más iratok feltárásával együtt – egy másik kutatás keretében valósítható meg. Egy katalóguscédula – ha rendelkezésre áll minden adat – az alábbi adatokat tartalmazza: a szerző neve, a mű címe, évszám, század, oldalszám.

A kéziratok kikérése és megtekintése pár kivételtől eltekintve problémamentes volt. A kivételek közé az olyan eseteket sorolom, amikor a kézirat állaga – a teremőr megítélése szerint – olyan rossz állapotú volt, hogy bárminemű lapozás kárt tett volna benne. A megfelelő kommunikációs és más stratégiák alkalmazásával sikerült ezeket a helyzeteket is megoldani, és az adott kéziratokat megtekinteni.

Az általam a kutatóút során átnézett források legnagyobb részben kiadatlanok (imakönyvek, vallásos jellegű kéziratok, Jules Verne regényének színpadi adaptációja stb.), állapotukat tekintve pedig több olyan van, amelyet azonnal digitalizálni és/vagy restaurálni kellene.

Az elnyert ösztöndíj lehetőséget biztosított olyan, a bukaresti Akadémiai Könyvtárban rejtőző hungarikák feltárására, amelyek mindeddig ismeretlenek voltak a kutatók és a nagyközönség előtt, és kiváló kutatási témát jelenthetnek különböző szakterületekről érkező kutatók számára.

Dr. Zopus András